

De Bimd

Ledenblad IVN Laarbeek

jaargang 48 - 2025 nr. 3

Beleef de natuur

Kopij voor blad 48-4

Graag uiterlijk 20 november 2025
e-mailen naar redactie@ivnlaarbeek.nl

Over De Bimd en IVN Laarbeek

De Bimd is het verenigingsgebouw van IVN Laarbeek, aan de Beekseweg 3, 5735 CB Aarle-Rixtel. Ook de prachtige natuurtuin rondom dit gebouw en het ledenblad dragen deze naam. De officiële naam van IVN is Instituut voor Natuureducatie en Duurzaamheid.

Vanuit het duurzame gebouw worden de meeste activiteiten georganiseerd. IVN laat jong en oud beleven hoe leuk, gezond én belangrijk natuur is, met natuuractiviteiten, cursussen, projecten, ledenwandelingen, lezingen enz.

Kijk voor het landelijk IVN op: www.ivn.nl

Uitgebreide informatie over IVN Laarbeek vind je op de website www.ivnlaarbeek.nl Wil je lid worden van IVN Laarbeek? Meld je dan aan op deze site.

Kijk ook eens op onze Facebook-pagina:

www.facebook.com/IVNLaarbeek

Het is mogelijk om IVN Laarbeek te sponsoren. Dat kan op vrijwillige basis, of door IVN Laarbeek op te nemen in jouw testament. Maar ook door het plaatsen van een advertentie in ons blad De Bimd steun je onze vereniging. Kijk op de website of neem contact op via:

E-mailadres: secretaris@ivnlaarbeek.nl

Colofon

Ledenblad De Bimd
Uitgave van IVN Laarbeek
September 2025 nr. 48 - 3

www.ivnlaarbeek.nl

www.facebook.com/IVNLaarbeek

www.instagram.com/ivnlaarbeek/

Bestuur IVN Laarbeek:

Voorzitter: Han Konings
voorzitter@ivnlaarbeek.nl
tel. 06 147 540 80

Secretaris: Marleen Verboven
secretaris@ivnlaarbeek.nl
tel. 06 515 758 37

Penningmeester: Peter van Leuken
penningmeester@ivnlaarbeek.nl
Bankrek. NL77 RABO 012 891 6907
tel. 06 153 304 99

Overige bestuursleden:
Klaas Althuisen
Inge van Vonderen

Redactie:

Anneke en Ton op den Buijs
redactie@ivnlaarbeek.nl

Drukkerij Grafic Image, Beek & Donk

Inhoud

- 2 Colofon / Inhoud / Van de redactie
- 3 Van de bestuurstafel
- 4 - 5 Belevissen in de tuin
- 6 - 7 De Hoornaar
- 8 Uit Judith's Natuurboek
- 9 Huiswaluwtellingen / Marion de Dooij
- 10 Een dag voor vrijwilligers naar Herperduin
- 11 Visdief en grauwe franjepoot
- 12 De jonge natuuronderzoekers (woensdaggroep)
- 13 De jonge natuuronderzoekers (donderdaggroep)
- 14 Wij zijn natuur / De Beemdsteeg
- 15 Najaarsbloeiërs
- 16 - 17 Ervaringen van een beginnend weidevogel-
beschermer, vooral in Mariahout (1)
- 18 Plantaardig koken met Marrit / Kookworkshop
- 19 Lezingen / Bever bij Eyckenlust
- 20 Agenda

Van de redactie

Een blad vol wetenswaardigheden over de natuur, met verslagen en aankondigingen van activiteiten en vele foto's ligt voor je. De redactie heeft er met plezier aan gewerkt. Dank voor de vele bijdragen en bijgaande foto's. Ook aan fotoclub Kieknou van wie de redactie geregeld foto's gebruikt en bewerkt.

Lees over de Aziatische hoornaar, over de ervaringen van een weidevogelbeschermer, over de bijzondere waarnemingen in Laarbeek, over de jeugd nog veel meer.

Hieronder staat een handreiking Nieuwe Gezichten. IVN Laarbeek heeft er een nieuw gezicht bij, Marion, lees haar verhaal op pagina 9. Ga eens aan de slag met plantaardig koken.

Geniet volop van de herfst, een prachtig jaargetijde, met najaarsbloeiërs. Of maak ook eens een wandeling door onze eigen natuurtuin, net als onze burgemeester. Je zult ogen tekort komen. Wij wensen jullie veel leesplezier.

Expeditie Nieuwe Gezichten

Groene vrijwilligers werven en activeren kan lastig zijn. Vandaar deze handreiking.

Meer informatie op:

www.ivn.nl/provincies/noord-brabant/cursussen-over-de-natuur/expeditie-nieuwe-gezichten

Kleine Dommel, levensader voor Oost-Brabant

In deze documentaire worden natuur, cultuur en waterbeheer in het stroomgebied van de Kleine Dommel in beeld gebracht. De film is gemaakt door vier leden van een Videogroep uit Helmond, die ook de succesvolle film "Landschap zonder Grenzen" hebben samengesteld. Ze duurt ca 100 minuten in twee delen met een pauze.

Er zijn 2 voorstellingen gepland in het Dorpshuis van Lieshout, Grotenhof 2, 5737 CB Lieshout

- Op vrijdag 26 september om 19.30 uur
- Op donderdag 23 oktober om 14.00 uur

Kosten: € 6,00 per persoon

Aanmelden:

www.ticketview.nl/shop/dorpshuizenlaarbeek?eventID=6906

Of op: www.janvdh.nl

Van de bestuurstafel

Bezoek burgemeester en wethouder

Woensdag 27 augustus brachten burgemeester Lianne van der Aa en wethouder Monica Slaats een kennismakingsbezoek aan het IVN. Ook, Jos van Rooij, ambtenaar van de afdeling groen was hierbij aanwezig.

Het bestuur, de gidsen en Bert heetten hen van harte welkom. Onder het genot van koffie en gebak (meegebracht door de gemeente) vertelde het IVN over haar activiteiten en de manier waarop wij een bijdrage leveren aan de gemeente. Natuurlijk werden ook enkele punten besproken waarin wij als IVN verbeteringen zien of zaken die anders zouden kunnen. Er werd aandachtig geluisterd en meteen zijn al enkele concrete afspraken gemaakt.

Na de koffie gaven onze gidsen een rondleiding door de IVN-tuin en door een gedeelte dat wij in opdracht van de gemeente beheren. De burgemeester was zichtbaar onder de indruk van de tuin en van de vele bijzondere facetten en ideeën die erachter schuilgaan, zoals de Karel de Grote-tuin, de vlindertuin en nog veel meer. Dit alles is te danken aan Gerrit en de tuinwerkgroep!

Al met al was het een gezellige én zeer waardevolle bijeenkomst.

Marleen Verboven, secretaris IVN Laarbeek

Publiekswandeling 'De Hort op'

Doorstapwandeling door natuurgebied de Mosbulten, langs Torrenven en Vossenbergvén

Wie gaat er weer mee de hort op met IVN-Laarbeek?

Op de eerste herfstdag, zondag 21 september, maken we een mooie doorstapwandeling van 7,5 km door een landschap dat zo kenmerkend is voor Zuidoost-Brabant.

We starten vanaf parkeerterrein Haverven op Olen, bij de Mosbulten en lopen over bosweggetjes en zandpaden in de richting van Mariahout, waar de wandeling om de verstilde vennen, Torrenven en Vossenbergvén, slingert en ons langs een glinsterende poel terugvoert.

Onderweg passeren we bosjes en houtrillen vol leven. Een afwisselende tocht waarin natuur, rust en typisch Brabants buitenleven samenkomen. Het zachte herfstlicht geeft de natuur een warme gloed en geeft energie om het nieuwe seizoen te verwelkomen.

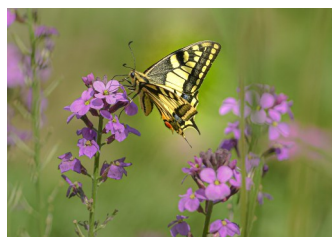
De Mosbulten is een gebiedje dat niet zo bekend is bij het grote publiek. Ooit bestond het landschap, zoals de naam al doet vermoeden, uit vele bulten veenmos. Het veen werd omstreeks 1800 afgegraven en gebruikt als brandstof. Door het afgraven ontstonden vennen, die rond 1900 werden ontgonnen door een afwateringssysteem van sloten. Eind van de vorige eeuw werden de vennen hersteld en het gebied opnieuw ingericht in het kader van natuurcompensatie voor de aanleg van de A50 bij Son.

Voor wie wel graag mee wil wandelen, maar geen vervoer heeft: stuur een berichtje naar Monique Smit 0624871110.

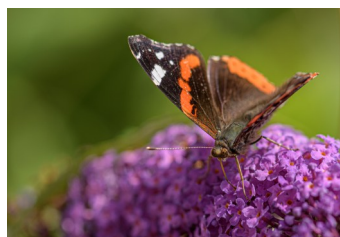
Aanmelden voor de wandeling is niet nodig. Het is geen zware tocht, maar er zijn wel wat zandpaden. Honden zijn niet toegestaan in het gebied.

Hoe fijn is het om een tuin te hebben en het hele jaar te genieten van alles wat groeit, bloeit en leeft. Er vliegt, kruipt en beweegt veel. Het fijne is dat in er in elk jaargetijdje leven is.

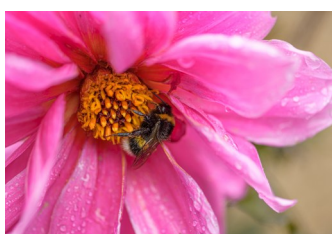

Koninginnepage op muurbloem

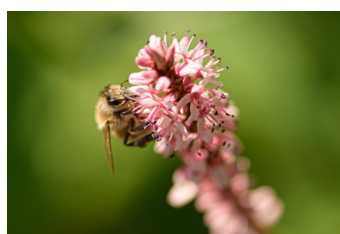

Atalanta op vlinderstruik

Er zijn veel insecten te bekijken. Natuurlijk zijn de vlinders door hun uiterlijk heel fotogeniek. Wat wel opvalt is dat er dit jaar minder vlinders in de tuin zijn.

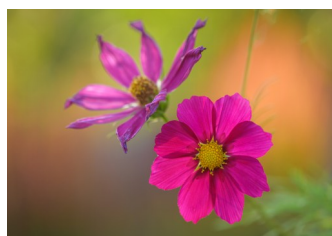

Hommel in dahlia, schuilend voor regen

Bij op duizendknoop

Maar er zoemt genoeg, hommels, zweefvliegen en bijen. Als je tegen de schemering in de tuin bent, zie je in verschillende bloemen hommels zitten. Die overnachten vaak in een dahlia of geranium, ze schuilen er ook in bij regen.

Cosmos bipinnatus

Je kunt met de beplanting in de tuin rekening houden welke planten insecten aantrekken. Zo zaai ik elk jaar veel cosmos bipinnatus, een plant die veel insecten trekt. Hij bloeit heel uitbundig en lang. Tenminste als je de uitgebloeide bloemen eruit haalt.

Puttertjes zijn ook gek op de zaden. Hier heb ik elk jaar weer een dilemma, wil ik lang bloemen houden of vind ik puttertjes in de tuin leuker?

Ik heb besloten om de middenweg te nemen. In de winter laat ik de uitgebloeide bloemen staan en dan zie ik heel vaak een heggemus scharrelen. Die vindt op de grond dan nog afgevalen zaden.

Gehakelde aurela op vlinderstruik

Andere bloemen in de tuin waar ik veel insecten op zie zijn:

verbena bonariensis of ijzerhard, winterharde geranium, enkelbloemige dahlia, duizendknoop, muurbloem of erysimum, kattenstaart, kattenkruid, vingerhoedskruid, salvia, wilde bloemenmengsel met facaelia, gele toorts, wilde peen en kruisbloemigen.

Hommel op facaelia

Distelvlinder op muurbloem

De klimhortensia trekt tijdens de bloei ontzettend veel bijen en hommels. Dit in tegenstelling tot de gewone hortensia. In de winter biedt de klimhortensia een ideale plek voor kleine vogels om in te huizen, vooral veel mussen en mezen. De sperwer heeft dit ook ontdekt en zit regelmatig in de tuin op jacht naar vogeltjes. Het lukt hem vaak niet om ze te pakken te krijgen tussen de takken van de klimhortensia.

Er hangen in de tuin ook verscheidene nestkastjes. Een van deze kastjes was bewoond door een paar koolmezen. Ze hadden met succes hun kleintjes grootgebracht. Eén van de jongen was uitgevlogen en zat op de grond tussen de beplanting te piepen. Ik heb er foto's van gemaakt. Hij was een beetje bang en deed zijn oogjes dicht en dacht misschien wel: "als ik niet kijk gaat ze misschien wel weg". Dat heb ik maar snel gedaan.

Koolmees: "...als ik niet kijk, gaat ze misschien wel weg"

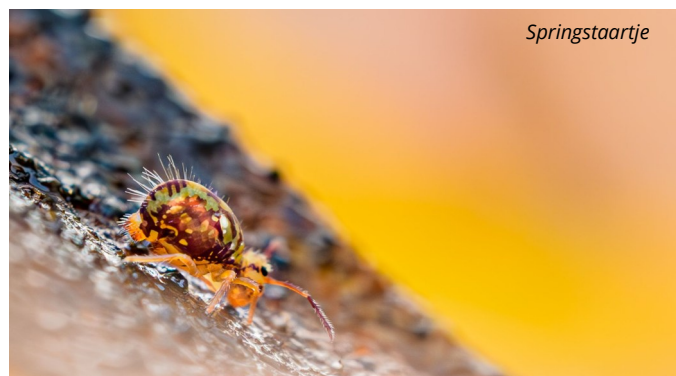

Heidelibelle op verbena (ijzerhard)

Een vijvertje is ook een garantie voor extra leven. Veel blauwe en rode waterjuffers. Libellen zijn ook regelmatig te zien. De platbuiklibelle, de heidelibelle, de blauwe glazenmaker en de weidebeekjuffer. In Nederland zijn 71 soorten libellen. Verder zitten er altijd kikkers in de vijver. In ondiepe delen kunnen de vogels drinken en ze wassen zich hier ook. Ook in de wintermaanden is er leven in de tuin, alleen wat minder zichtbaar.

Ik ga dan op zoek naar springstaartjes. Als je eenmaal weet waar deze beestjes zitten kun je ze gemakkelijk vinden.

Ze leven in een vochtige donkere organische omgeving in de bovenste lagen van de grond, tussen rottende bladeren. Ik fotografeer ze regelmatig, vind het grappige beestjes.

Springstaartje

Weidebeekjuffer (mannetje)

Zo kun je het hele jaar genieten van de natuur dicht bij huis. Er valt altijd wat te fotograferen. Door de fotografie ben ik heel wat meer te weten gekomen over de natuur in al zijn schoonheid..... fascinerend en prachtig.

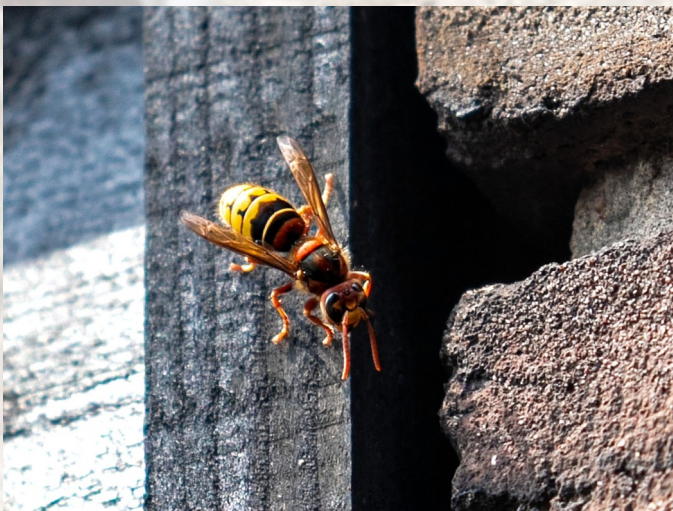
Platbuiklibelle

Iedereen heeft waarschijnlijk al weleens van 'm gehoord: de hoornaar. In twee varianten: de Europese en de Aziatische. Maar wat is een hoornaar precies? En wat is nu het verschil tussen de twee soorten? En zijn er ook hoornaars te vinden bij IVN Laarbeek? En nesten? In dit artikel vind je alle antwoorden.

Wespensoort

Hoornaars zijn vliegende insecten die ongeveer vijf à zes centimeter lang kunnen worden en die tot de wespensoort behoren. Wereldwijd bestaan er meer dan twintig soorten hoornaars, waarvan de meeste alleen in Azië voorkomen. Net als wespen maken hoornaars nesten door hout te 'kauwen' tot pulp, en hun nesten vind je vaak in bomen en heggen, maar bijvoorbeeld ook in de kier tussen de stenen muur en de houten aanbouw van je huis. In het warme Azië zie je deze nesten het hele jaar rond, maar bij ons in Nederland vriezen (of 'koelen') de nesten dood in de winter, waarbij ook het volk sterft. De jonge koninginnen overleven de winter wél: zij verlaten op tijd het nest, zoeken ergens een warm plekje voor hun wintertukkie en in het voorjaar bouwen zij hun eigen nest.

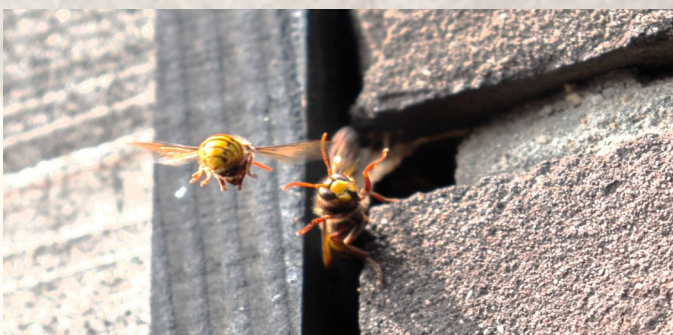
De Europese hoornaar

De 'paardenwesp' wordt hij ook wel genoemd, de Europese hoornaar. Drie-en-een-half tot vier centimeter, en daarmee de grootste wespachtige van Nederland. Te herkennen aan de bruine pootjes, een roodbruine kop en een felgeel-zwart achterlijf: de Belgische driekleur, dus.

Steken kunnen ze ook: de dames welteverstaan, immers, bij gebrek aan een angel kunnen de mannetjes niet steken, en dat geldt ook voor herenwespen en -bijen. Snel zullen ze dat overigens niet doen: de Europese hoornaar is niet agressief, tenzij ze zich bedreigd voelt.

Qua ontbijt, lunch en diner maak je een Europese hoornaar blij met suikerrijke planten- en fruitsappen. Hier en daar een rups, vlieg of bij wordt tot een papje gekauwd voor de larven in het nest.

Bijzonder aan de Europese hoornaar is dat hij ook 's nachts op pad gaat, op zoek naar bijvoorbeeld muggen.

De Aziatische hoornaar

De Aziatische hoornaar is voor het eerst in Europa waargenomen in 2004, in Frankrijk. Waarschijnlijk was dit exemplaar per ongeluk meegekomen met een goederen-transport uit Azië. Vervolgens heeft de Aziatische hoornaar zich verder verspreid over Europa, en in de herfst van 2017 werd hij voor het eerst in Nederlandesignaleerd.

Hij is te herkennen aan de felgele pootjes, de zwart-met-gele kop en het geeloranje achterlijfje. In tegenstelling tot de Europese variant, is de Aziatische hoornaar een 'invasieve exoot': een exoot omdat het een dier- of plantensoort is die hier niet van nature voorkomt, maar door menselijk handelen wél hier terechtgekomen is.

Lang niet alle exoten zijn een probleem: denk maar aan de paardenkastanje uit de Balkan. Echter, de Aziatische hoornaar is zeer schadelijk voor Nederlandse insecten, en daarnaast vermeerdert hij zich zeer snel, en dát maakt 'm invasief.

Zo jaagt de Aziatische hoornaar intensief en doelgericht op de zeer eiwitrijke honingbijen: ze wachten gewoon voor de bijenkast en grijpen de voorbijvliegende bijen uit de lucht, om ze vervolgens tot een papje te kauwen en voor te schotelen aan hun Aziatische hoornaarslarven.

Op deze manier kunnen Aziatische hoornaars hele bijenvolken verzwakken en vernietigen. Daarnaast zijn ook vlin-ders, vliegen, hommels, sprinkhanen en rupsen een doelwit: de Nederlandse insectenpopulatie is als een snackbar voor de Aziatische hoornaar.

Hoornaars & IVN

IVN is 'thuis' voor een aantal Europese hoornaarsnesten. Eentje kun je vinden bij de ingang van De Bimd: bij een van de vogelhuisjes die tegen de boom gespijkerd is, vliegen ze af en aan. Ook zit er een nest bij de stortbakken. Deze nesten laten we zitten, want de Europese hoornaar is een inheemse soort, en is dus gewoon onderdeel van de Nederlandse planten- en dierenwereld.

De Aziatische hoornaarsnesten daarentegen, die ruimen we zodra we ze vinden: het gaat immers om een invasieve exoot. Hiermee beschermen we de insecten, en met name de zo eiwitrijke honingbijen, want dat is toch wel een lievelingskostje voor de hoornaar. Het is het meest effectief om een Aziatische hoornaarskoningin al in het voorjaar te doden, dus vóórdat zij begint aan het bouwen van een nest.

Op 11 mei jl. bleek er zo'n koningin in een oud wespen-nestje in de buitenbijenkast te zitten, vooraan bij het poeltje. Mocht je nu te laat zijn, dan bouwt een koningin, samen met de eerste 'leden' van haar volk, een primair nest. Deze nesten zijn vaak klein, en je vindt ze wat lager bij de grond.

Hoe slim de Aziatische hoornaar haar locatie kiest, bleek 08 juli jl.: er zat namelijk een hoornaarsnest in één van de kleine bijenkastjes bovenop de plank in de bijenstand! Met behulp van een bevriende imker is het gelukt om dit nest te verwijderen, door het met kastje en al twee nachten in de vriezer te zetten.

Door het primaire nest zo op te ruimen, is een secundair nest voorkómen: dit zijn de grote skippybal-achtige nesten die je hoog in de bomen kunt zien. Tot nu toe hebben we die nog geen gevonden bij IVN. Echter, met alle hoge be-groeiing en alle mooie en beschutte plekjes rondom ons terrein, is het heel aannemelijk dat we er binnenkort toch eentje aantreffen...

Wat kun jij doen?

Mocht je nu ergens hoog in de bomen een secundair Aziatische hoornaarsnest zien, of zit er een kleiner, primair nest in je heg, in het vogelhuisje in de tuin, of in je schuurtje, houd dan vooral afstand. Denk eraan: eigen veiligheid eerst! En, dat is belangrijk genoeg om te herhalen, dus hier komt-ie nog een keer:

Denk eraan: eigen veiligheid eerst!

Het nest en de locatie, als het kan met foto's, kun je online melden op de website waarneming.nl. Daarnaast mag je ook een mail sturen naar waarnemingah@gmail.com. Dit is de mailbox van de bestrijders die ingehuurd worden door de Provincie Noord-Brabant. Als je je contactgegevens achterlaat, benaderen ze je voor de bestrijding. Zeker in de drukke periodes (september tot en met november) kan het druk zijn, en dan duurt het dus even voordat 'jouw' nest verwijderd wordt. Wees je ervan bewust dat het verwijderen van Aziatische hoornaarsnesten vakwerk is én risico's met zich meebrengt: vandaar dat het ook afgeraden wordt om zelf zomaar nesten te verwijderen.

Demokastje

Maar, ben je nu gefascineerd geraakt door de Aziatische hoornaar? En wil je er toch eens een paar van dichtbij bekijken? Nou, dan heb je geluk. Bij het openen van het kleine, bevroren kastje bleek het primaire Aziatische hoornaarsnest dat erin zat, geschikt te zijn om tentoon te stellen in één van IVN's demokastjes, inclusief een aantal Aziatische exemplaren.

Neem gerust een kijkje, want hoewel de hoornaar zowel invasief als een exoot is, en dus een enorme bedreiging voor mijn geliefde bijen, steek ik mijn bewondering voor dit kleine, hardwerkende, hardbouwende, slimme insect niet onder stoelen of banken.

8-10-22

In het licht van de
zon zie ik op de
hei overal spinrag.
Deze draden zijn
van jonge spinnetjes.
Die klimmen omhoog
langs een gras of
stevig, en als de
wind blaast, laten
ze zich meeroeren.
Deze spindraad blaast
de wind uit hun spintepels.

Zo begint de kruisspin ook
aan haar wielweb. Het hulp
van de wind. Ze trekt met haar
achterpoot een draad uit haar
spintepel en als de wind deze
oppakt kleeft het een stukje
verderop aan een takje of zo vast.
De spin verstengt de draad een
paar keer, daarna hangt ze een
losse draad in het midden van het
web. Je hebt nu een Y vorm.
Tijd om de spaken te maken.
Als dat klaar is gaat ze met een
andere kleverige
draad een mooi spiraal maken.

Spindraad is heel sterk. Als
het zo dik zou zijn als een
potlood, kon het een vliegtuig
Boeng 747 in volle vlucht
stoppen.

Insecten
komen op
de kleverige
spiraal en
kunnen er niet
meer uit. De spin
loopt alleen
over de
spaken en
komt zo
niet vast
te zitten.

6 spin-
tepel is arm
achterlijf

Gesclubde
inktzwam
Coprinus comatus

ovs

Deze buikzwam scheut
open als de sporen
rijp zijn. Aan de
bovenkant ontsnappen
dan sporenwolkjes.
Net als bij een vulkaan.

Gekraagde aardster

Huiszwaluwtellingen 2025

Na enkele tussentijdse controles heeft de Werkgroep Huiszwaluwen van Vogelwerkgroep De Ortoolaan van IVN Laarbeek de eindcontrole gedaan eind augustus 2025. De resultaten zijn wisselend.

Op diverse plaatsen zaten nog jonge vogels in de nesten. Zeker bij de familie Bouw aan de Sluisweg in Lieshout. Wat een geweldige kolonie aan de enorme overstek van hun koeienstal. Zaten er in 2012 nog slechts 40 nesten, nu zijn er dat 96. Boer Toon en zijn echtgenote Rianne zijn altijd

enthousiast. Wat een prachtig gezicht en wat een snoezige kopjes steken uit de nesten.

En...bijkomend voordeel: zwaluwen halen alle muggen rond het boerenbedrijf weg.

Binnen in de stal hoor je ook nog de jonge boerenzwaluwtjes. Ze zitten in enkele nesten in de hoeken van de stal. Boerenzwaluwen maken altijd hun nesten binnen: in een stal, een vogelkijkhut, of een oude schuur. Huiszwaluwen kiezen voor de buitenlucht, liefst onder een brede, witte overstek van een koeienstal.

Op naar de boerderij van de familie Van den Hurk aan de Sonseweg. Vooral opa is een zwaluwliefhebber. Aan zijn woning naast het grote woonhuis zitten maar liefst 20 nesten. Door de komst van een grote melktank is helaas de overstek van de stal waar voorheen ook tientallen nesten zaten, met gaas dichtgemaakt. Jammer, maar gelukkig heeft een deel de weg gevonden naar de door IVN geplaatste huiszwaluwtil. Daar zitten zo'n 20 kunstnesten, waarvan er 11 bewoond zijn. De kolonie heeft er zelf 9 nesten bijgebouwd van slib en koeienmest.

De kolonie bij Van Rooi aan de Herendijk is tot verbazing van de werkgroep verdwenen. Daar heeft de boer alle nesten weggehaald en de smalle overstek dichtgemaakt. Waar de huiszwaluwen nu heen zijn gegaan, is de vraag.

Aan de Deensehoek woont een kleine kolonie huiszwaluwen aan het huis van Bas Swinkels. In tijden van droogte is het moeilijk voor de kleine vogeltjes om nesten te bouwen die ook echt blijven plakken. Swinkels besloot om enkele kunstnesten aan de overstek van zijn woning te plaatsen. En met succes! Alle nesten werden bewoond. Daarnaast bouwden de beestjes zelf ook enkele nesten. Aan de garage van zijn voorbuurman zitten er ook nog 2, dus komt het totaal hier op 10 nesten.

Bij Vermeulen aan de Bosscheweg in Aarle-Rixtel doen de huiszwaluwen ook goed hun best. Hier telde de werkgroep 13 nesten.

Van de 4 aloude nesten bij Harbers aan de Balduinstraat in Lieshout zijn er helaas 2 naar beneden gevallen. De andere 2 nesten worden nog bewoond.

Al met al een redelijk succesvol huiszwaluwenjaar in Laarbeek met 161 nesten. Maar niet alle plaatsen waar huiszwaluwen zouden kunnen wonen, zijn de werkgroep bekend. Daarom: kent u zo'n plek, laat het ons dan weten!

E-mail naar publicaties@ivnlaarbeek.nl

Marion de Dooij Nieuwe imker bij IVN Laarbeek

Hoi, ik ben Marion! Vanaf dit jaar ga ik samen met Joyce aan de slag als imker op de Bimd en daar heb ik ontzettend veel zin in. Afgelopen jaar heb ik de basiscursus imkeren afgerond en inmiddels staat mijn eerste eigen bijenvolk op Weverkeshof in Nuenen.

Naast mijn passie voor bijen werk ik bij TenneT, de hoogspanningsnetbeheerder, waar ik bijdraag aan de energietransitie. In mijn vrije tijd ben ik het liefst buiten: lekker bezig in mijn moestuin, op pad voor een wandeling of natuurlijk bij de bijen.

Samen met mijn vriend en onze kat Mies woon ik in Nuenen, een fijne plek om dit alles te combineren.

Ik kijk er enorm naar uit om jullie snel te ontmoeten op de Bimd. En geen zorgen, het enige wat ik (aan)steek is mijn enthousiasme.

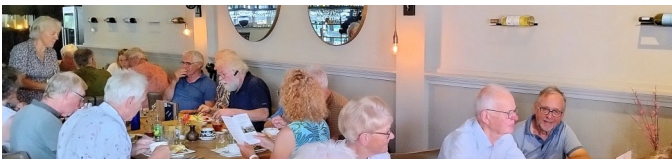

Een dag voor vrijwilligers naar Herperduin en Ravenstein

Een dagje uit voor vrijwilligers. Daarmee belooft de gemeente jaarlijks de IVN-leden die zich inzetten voor het inventariseren, monitoren en verbeteren van de biodiversiteit in Laarbeek. Er is een budget voor koffie, lunch en gidsen. Overige kosten zijn voor eigen rekening. Dit jaar stond op 10 augustus een trip naar Herperduin en de stad Ravenstein op het programma. Meer dan veertig vrijwilligers waren van de partij. Antoinette en Mayra stuurden allebei een verslag. Je leest de ervaringen van Mayra in blauw en die van Antoinette in groen.

We begonnen de dag in een van de restaurants aan de rand van Herperduin waar we van een lekkere appeltaart en koffie hebben genoten. Daarna hebben we in groepjes onder begeleiding van drie gidsen van IVN Oss gewandeld door Herperduin, een natuur- en recreatiegebied dat ongeveer 400 ha groot is. Tijdens de 2,5 uur durende wandeling hebben we vijf landschappen (bossen, vennen, heide, duinen en akker) bekeken, maar zeker ook ervaren. De gidsen hebben ons verteld hoe de verschillende landschappen zijn ontstaan en de transformatie die de laatste eeuwen en decennia heeft plaatsgevonden. Zeker de invloed van klimaatverandering was een belangrijk deel van de conversatie. Zo hebben we bijvoorbeeld gezien hoe langzaam zuidelijke soorten in het bos gaan groeien zoals de Portugese boomalg die naar het noorden is gekomen en nu boomstammen oranje kleurt. We waren ook verrast door natuurverschijnselen. We hebben b.v. gezien hoe galwespen, bladeren, vruchten en andere delen van eiken gebruiken om hun eitjes in te leggen en zo de plant aanzetten tot het maken van gallen. Deze en meer interessante informatie werd door de gidsen verteld, en dit in combinatie met de natuurervaring maken er een geweldige wandeling van.

We gaan wandelen o.l.v. drie IVN-gidsen van de afdeling Oss. We hoeven hun namen niet te onthouden, we mogen ze aanspreken met **He**. Dat is even wennen! We gaan het natuurgebied Herperduin in. Vroeger was Herperduin een heide- en stuifzandgebied, maar vanaf het einde van de 19e eeuw is het beplant met grove den om het stuifzand vast te leggen en mijnhout te leveren. Herperduin is met ecoducten verbonden met de Maashorst. In Herperduin vind je prachtige bossen, zandverstuivingen, vennen, akkers en hei. Ook wordt Herperduin deels begraaasd met Exmoorpony's en runderen. Ook dassen vinden hun habitat in de Herperduinen. Onderweg zagen we de ingang naar een dassenhol. Het blijkt dat dassen bij het graven van een hol een hoek maken zodat je het hol niet in kunt kijken. De eiken hadden veel gallen, waarvan de gids ons de satijngal, lensgal en ananasgal liet zien. Ook een slaapplek van een ree was duidelijk te zien.

Ravenstein is een vestingstad aan de Maas en ligt in de gemeente Oss. Het historische stadje Ravenstein beslaat slechts een geringe oppervlakte, circa dertig hectare. Van belang was vooral de ligging aan de Maas. Ravenstein werd in 1360 gesticht door Walraven van Valkenburg. Hij liet een kasteel bouwen aan de Maas. Bij het kasteel, dat inmiddels afgebroken is, ontstond het plaatsje. Twee stadspoorten zijn wel bewaard gebleven. Vooral de smalle middeleeuwse straten zijn het bezichtigen waard. Ook interessant waren de bastions, gericht op de Maas, om de vesting te beschermen. Een meterslang ondergronds gangstelsel met gewelven is opgegraven in Ravenstein. De vesting ligt in de tuin van Martin Jan van Mourik. Het stelsel zou rond 1500 gebouwd zijn. Bij het graven van een zinkput in 1988 ontdekte Van Mourik de gewelven in zijn achtertuin. Onder meer vanwege tijdgebrek moest hij het gat toen dichten. 23 Jaren later begint het bij Van Mourik toch weer te kriebelen. Inmiddels heeft hij al meer dan tien meter vesting van bijna twee meter diep blootgelegd.

Het was fijn om de geschiedenis van Ravenstein te horen, maar in het laatste deel van de wandeling hebben we ook over de toekomst van Ravenstein gehoord. Hierin is het 'Project Meanderende Maas' een belangrijk toekomstgericht project, waar de dijk van Ravenstein tot Lith wordt versterkt, de Maas aan Gelderse en Brabantse zijde krijgt meer ruimte en het gebied wordt mooier en economisch sterker. De lokale bewoners zijn blij, maar ze hebben een duidelijke stem laten horen: ze willen groene gebieden aan de Maas graag conserveren. Fijn dat te horen! Na een prachtige en warme wandeling door de stad eindigde ons dagje uit op een terras in Ravenstein waar we van een paar koele drankjes hebben genoten.

Organisatoren Wilma en Maya, hartelijke dank voor deze mooie dag.

Visdief en grauwe franjepoot bij de Blauwe Poort

Visdief

De visdief, sterna hirundo, is de meest algemene stern in Nederland die zowel aan de kust als in het binnenland te zien is. Ze broeden vaak in kolonies in waterrijke gebieden. De rug en de vleugels zijn zilvergrijs en de onderdelen lichtgrijs, ze lijken daardoor een beetje op meeuwen. Ze hebben lange puntige vleugels, fijne spits toelopende snabels en diepgevorkte staarten. Een speelse, luchtige vlucht zorgde voor de naam zeezwaluwen. De Visdief heeft een rode snabel met een zwarte punt. Ook de poten zijn rood. Hij is, net zoals de andere sterns, een goede en elegante vlieger.

Het voedsel bestaat uit kleine visjes en andere in het water levende diertjes. De kenmerkende techniek om voedsel te vergaren is de korte duikvlucht. Ze speuren dan, vlak boven het water vliegend, het wateroppervlak af, waarbij de snabel doorgaans verticaal naar beneden wijst. Als ze een school kleine visjes zien, blijven ze er even boven in de lucht 'bidden' om dan op een gunstig moment loodrecht naar beneden te duiken. De visdief heeft een legsel per jaar met 2 a 3 eieren, broedt meestal van mei tot begin juni, de jongen kunnen na +/- 25 dagen vliegen.

En WAAROM nou dit stukje over de visdief...

In 2024 is er voor het eerst geconstateerd dat er zich visdiefjes ophielden bij de Blauwe Poort en het bedrijventerrein De Bemmer. We mogen aannemen dat er gebroed is op een van de platte daken op dit bedrijventerrein. Van begin mei tot eind juli zijn er visdiefjes mét jongen gesignaleerd, werd er gebaltst, werd er voedsel/vis getransporteerd. Welnu, die pioniers van 2024 hebben voldoende reden gezien om het in 2025 nog eens te proberen... en met succes!!

Ook dit jaar is er in mei, juni, juli met succes een broedpoging ondernomen. 8 juli van dit jaar waren er 2 adulte exemplaren én 3 jonge visdiefjes te zien op de Blauwe Poort. Dit is toch al heel bijzonder om dat zomaar te zien in Laarbeek! Het bijzondere krijgt nog een tintje: één van de adulte exemplaren was geringd. Na wat zoek- en uitpluiskwerk ben ik er achter gekomen dat de geringde visdief op 25-6-'20 gevangen en geringd is in Den Bosch. In 16-7-22 zat hij bij de stuw in de Maas bij Lithoijen. Daarna is hij in 2024 in juli gesignaleerd in Den Bosch en in augustus 2024 bij Renesse op het strand. En dit jaar dus bij de Blauwe Poort in Laarbeek o.a. op 8-7-'25 met dus drie uitgevlogen jongen!

Grauwe Franjepoot

Rondtollen met franje aan je poten? En dat ook nog eens op de Blauwe Poort?

Tja, dat is inderdaad heel even het geval geweest op 5 augustus jl. Toen heeft een grauwe franjepoot een korte tijd rondgetold op het ondiepe water van de Blauwe Poort.

Een franjepoot waarnemen betekent GENIETEN!! Het is een kleine steltloper met een scherpe snabel. Het zomerkleed is grijs met een kastanjebruine borst, een witte keel en een zwarte kop. Het vrouwtje is groter en feller gekleurd dan het mannetje. Buiten de broedtijd zijn de vogels wit van onder en grijs van boven met een zwart gezichtsmasker. Met zijn gelobte tenen (de 'franje aan de poot') is hij een uitstekende zwemmer. Je zou het niet zeggen wanneer je er een ziet dobberen op een plasje zoals de Blauwe Poort, maar franjepoten zijn echte zeevogels, althans voor een groot deel van hun leven. De vogels brengen de winter op open zee door in grote groepen en leven van visjes, schaaldieren (kreeftjes) en krill. Het broedgebied bevindt zich in het hoge noorden, de toendra. De vrouwtjes leggen verschillende broedsels na elkaar, telkens met een ander mannetje. De vrouwtjes vertrekken eind juni, begin juli en laten het broeden en verzorgen van de jongen over aan hun wederhelft!

Door in cirkels rond te draaien komt voedsel naar de oppervlakte. Door het rondtollen wordt een draaikolk gecreëerd die voedsel van de bodem van het ondiepe water omhoog brengt.

Tekst en foto's Piet Gruyters

Slootje prutten

Op woensdagmiddag 11 juni vertrekken we gewapend met een schepnetje naar de Snelle Loop bij Grotel. Wat zullen we vandaag allemaal 'vangen'? In kleine groepjes zoeken we de beste plekjes om goed bij het water te kunnen. Al snel worden de eerste vangsten binnengehaald: kikkervisjes, staafwantsen en larven van libelles en de Juffer.

Het is lekker weer en de verleiding om net wat verder het water in te gaan is erg groot. Een gevangen groene kikker wordt trots in een emmer gezet, maar de kikker denkt daar anders over; dan maar even een netje over de emmer. De kikker moet de ruimte delen met stekelbaarsjes, 'n modderkruiper, 'n bermpje en duikelaartjes. De meest bijzondere vangst die middag was echter een baby snoek. Na uitvoerig de totale vangst bewonderd te hebben, werd alles weer voorzichtig teruggezet in de Snelle Loop.

Tropische afsluiting

Op woensdagmiddag 2 juli is het al weer de laatste bijeenkomst van het Jeugd-IVN seizoen 2024-2025. Het is tropisch warm en naast een spel dat op het programma staat, wordt preventief de tuinslang met sproeikop uitgerold. In bomen en struiken zijn nummers opgehangen en na het gooien van de dobbelsteen kom je bij de opdrachten terecht: goed antwoord, aantal ogen vooruit; fout antwoord, aantal ogen terug uit. Wie is het eerst bij de 70. De tuinslang is niet voor niets uitgerold, sommigen gingen drijfnat en lekker afgekoeld naar huis. Van deze groep stromen 15 kinderen door naar de donderdaggroep. Vijf blijven er over, aangevuld met 15 nieuwe kinderen die op de wachtlijst staan. Alle kids, hartelijk dank voor jullie gezelligheid en aandacht en interesse voor de natuur.

Cees, Bernadette, Wilma, Henk en Chris

Diny en Maria

De laatste avond

van het seizoen. Dat betekent prutten en barbecue

Winnaars fotowedstrijd Jeugd-IVN

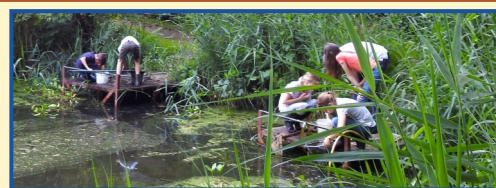
"Goed gekeken, een prachtige compositie en mooi scherp". Met deze complimenten beoordeelde de jury van fotowerkgroep Kieknou de foto van Mason van Duuren.

Tijdens de bijeenkomst op 8 mei hadden de IVN-jeugdleden van de donderdaggroep een workshop fotograferen gevolgd. Deze cursus werd gegeven door Geri Marinussen. Wat betekent compositie? Hoe gebruik je de regel van Gulden Snede? Wat is macrofotografie? en nog meer onderwerpen kwamen aan de orde. Alle deelnemers gingen in Natuurtuin De Bimd aan de slag om hun kennis in een kunstwerk om te zetten. Ieder kon zijn of haar mooiste werkstuk insturen.

Tijdens het Kikkerconcert van 1 juni werden alle foto's tijdens de tentoonstelling van Kieknou in een grote collage geëxposeerd en op donderdag 12 juni werd de uitslag van de jury bekendgemaakt door Geri. Samen met Yvonne Kersten, lid van Kieknou, gaf zij een samenvatting van de commentaren. Alle inzendingen werden als knap en mooi beoordeeld. Soms was de kern van een foto wat minder scherp of soms wat verkeerd belicht, maar dat kan ook een speciale dimensie aan zo'n foto geven.

Mooie diagonale lijn

Toch viel de beslissing. Met 6 stemmen werd Mason de winnaar. Zijn foto: een bladwesp tussen puntige bladuitsteeksels. Het bijzondere ervan is de mooie diagonale lijn van hoek naar hoek. De tweede plaats was voor Adam van der Loo. Zijn paarse bloem knalt er kleurrijk uit tegen de groene tinten van de achtergrond. In de foto van Maaïke Bijlsma kun je haast de beweging zien: weggeblazen paardenbloempluisjes in een prachtig beeld gevangen. Wellicht worden zij onze nieuwe kunstfotografen. Proficiat allemaal!

Superkikker in de vijver

Op 22 juni was Riet Hagelaar van Bree in het kunstmuseum Singer Laren bij de expositie 'Wij zijn natuur'. Daarin vraagt prinses Irene samen met artdirector Maarten Spruyt en andere kunstenaars aandacht voor de diepgaande relatie tussen mens en natuur. Riet schrijft ons:

"Het was een prachtige tentoonstelling over natuur boven de grond, en vooral ook onder de grond met schimmels en wortels, verbindingen ondergronds, prachtig uitgelicht in presentaties. Ik kwam mooie teksten tegen over onze verbinding van de mens met de natuur. Daar werd ik zelf door geïnspireerd en heb daar een tekst met passende tekening bij gemaakt".

Iedere boom staat stevig in de grond verankerd met één wortelstelsel even groot als zijn kroon. Bomen volgen de cyclus van de seizoenen. Ze ontkiemen uit een zaadje en groeien uit tot grote sterke bomen met uitwaaiende takken, die flexibel meebuigen in weer en wind, symbool voor groei, kracht, standvastigheid en bescherming.

Leren luisteren om te horen, leren kijken om te zien, je openen om te voelen, stil en emotioneel ontvankelijk om de essentie te ervaren, van wat in en om ons leeft. Met moed je overgeven aan het onbekende pad. Een ontdekkingsreiziger die zich laat beroeren en tot nieuwe inzichten komt en ontvankelijk is voor de kracht die door het leven stroomt. Dan hebben we het over samen. Eén wereld: mens en natuur.

Er is een wereldwijde verstoring van de biologische fundamenteën van de aarde. Wij hebben ons buiten en boven de natuur geplaatst. We begrijpen nog steeds niet wat we onszelf en de aarde aandoen, door onze werkwijze. Door de kloof die wij veroorzaken. Door mens en natuur te scheiden ontstaat de waarheid dat wij onderdeel zijn van de natuur. Wij zijn van hetzelfde materiaal gemaakt als de natuur om ons heen. Dat alles is het wonder van de natuur.

Wij zijn losgekoppeld van de verwondering van de natuur, zodra wij naar school gaan en ons wordt geleerd om te luisteren naar de leraar en niet naar onszelf. Als kind ben je op een natuurlijke manier verbonden met de natuur. De natuurelementen zijn verbonden met heel het lichaam en het is zaak die verbinding te voelen. Wij gaan onszelf niet in, maar als het centrum plaatsen. Dat is niet goed. Waarom ben ik niet doordrongen van alles wat ons bindt met dat wat groeit op deze aarde, de lagen, de rijkdom? De verbindende factor van alles wat leeft. Waarom waarderen wij dat niet meer, het mycelium?

De diepe verbondenheid die we soms voelen, die magische momenten wanneer je alles als één ervaart, en je jezelf als onderdeel daarvan voelt. Durf open te staan, vooral niet te weten, maar te luisteren, dan kunnen er dingen gebeuren die je buiten je comfortzone brengen en een nieuw bewustzijn openen in je geest en in je hart.

DE BEEMDSTEEG

door Dieny

Elke morgen en elke avond kuier ik met de hond naar hetzelfde zandpaadje en het is nooit hetzelfde. Alle dagen is het anders, de ene keer bewolkt, dan weer eens regen, maar de afgelopen maanden vooral heel veel zon. Het licht is ook altijd anders, maar het is altijd genieten. Vooral juli en augustus waren geweldig.

Je ruikt het pas gemaaid gras op de kleinschalige graslandjes die hier nog langs het pad liggen. Je ruikt de geur van bloeiend mais en de paardenvijgen waarop een paar kwikstaarten druk bezig zijn te fourageren.

Voor me uit in het karrespoor zitten een paar vlinders zich op te warmen in de vroege zomerzon. Ze vliegen op wanneer de hond dichterbij komt. Het paard van boer Smulders hinnikt als we langs komen. Een stukje verderop in het weilandje staan onder een oude eik enkele stuks jongvee met hun poten nog in laaghangende nevel en in het slootje staat een blauwe reiger. Er is zoveel te zien.

De bloeiende kattenstaarten, de ooievaarsbek, de dagkoekebloem, hanenpoot en varkensgras. En dan besef ik opeens hoeveel planten en bloemen een dier in hun naam

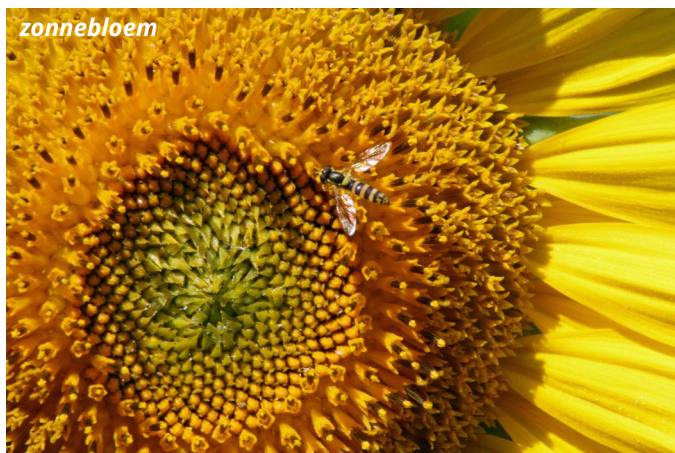
hebben: reigersbek, leeuwentand, vossenstaart, berenklaauw en zo zijn er nog wel een aantal. En ze groeien hier allemaal.

Er staan ook veel soorten gras die ik iedere keer benoem als ik er langs loop. Goede geheugentraining! Vorig jaar heb ik het stukje zandpad van het rondje de Bimd gemonitord en ik kwam op 95 stuks verschillende planten. Zo verenig ik het nuttige met het aangename. Maar wat ik vooral doe is genieten van dit mooie stukje van het rondje De Bimd.

Najaarsbloeiers, geef ze een plek in je tuin

De zomerbloemen raken uitgebloeid, boombladeren kleuren en de bomen laten ze vallen. In de ochtendnevel hoor je de roodborstjes zingen. De nevel geeft het landschap iets mysterieus, een bron voor verhalen. De nachten worden kouder, regenbuien slaan in je gezicht, paddenstoelen schieten uit de grond. De vogeltrek is in volle gang. Het is onmiskenbaar: **de herfst doet zijn intrede.**

zonnebloem

Het lijkt of het leven in de natuur stil valt. Niets is minder waar. Het gonst er van het leven. Ook in je tuin kun je er voor zorgen dat er leven blijft. Insecten, die van enorm belang zijn in ons ecosysteem, hebben ook in dit seizoen voedsel nodig. Ze leven voor een groot deel van nectar en stuifmeel. Hun mogelijkheid tot opslag van reserve is minimaal, dus ze moeten voortdurend kunnen eten. Daar ligt een belangrijke en o zo mooie taak voor ons. Je tuin zo inrichten dat er van het vroege voorjaar tot het late najaar wat te eten is voor insecten. We noemen dat de bloeihoog.

Er zijn planten die onze insecten het hele jaar van voedsel voorzien. Zoals het madeliefje, de paardenbloem en de paarse dovenetel. Wat zijn ze mooi en wat zijn ze een bron van voedsel. En wat te denken van herfstaster, zonnebloem, klimop, hemelsleutel, duifkruid, groot kaasjeskruid, knoopkruid, blauwe knoop en koninginnekruide. Stuk voor stuk bloemen die tot laat in de herfst kunnen bloeien. Ze leveren voedsel en een schuilplaats.

paardenbloem

klimop

koninginnekruide

Ervaringen van een beginnend weidevogelbeschermer,

In drie edities van dit blad laat Cor Peters je kennis maken met de ervaringen van een weidevogelbeschermer.

Intensief en vaak zwaar werk, maar o zo nodig.

Kowlder

Dit verhaal begin ik in mijn geboortedorp Venhorst. Want daar begint mijn herinnering aan de weidevogel de wulp, die vroeger een heidevogel was. In het Boekelse dialect werd de wulp de kowlder genoemd. Venhorst bestond ruim 100 jaar geleden nog alleen maar uit uitgestrekte heidegronden, de zogenaamde Boekelse Peel. Hiervan was in mijn jeugd niks meer terug te zien. Er waren alleen landbouwgronden met recht toe recht aan wegen. Maar in de herinnering van de oude boeren leefde in die tijd nog de Peel voort. Volgens de verhalen was de grootste broedvogel van de Peel de kowlder geweest. Pas later begreep ik dat de Nederlandse naam de wulp was. Ik kan mij niet herinneren dat ik hem in mijn jeugd ooit gezien heb. Maar de oude boeren spraken er nog met ontzag over.

Zeldzaam

De dialectnaam kowlder (= kuilder, wat vermoedelijk kuilenmaker betekent) zal gegeven zijn omdat hij als nest een kowl of kuiltje maakte tussen buntgras of heide. Men ging er in die tijd rond 1960 in Boekel eigenlijk vanuit dat de vogel gedoemd was te verdwijnen omdat zijn natuurlijke broedgebied, de hei, was verdwenen. Zijn langgerekte roep werd rond 1960 overstemd door het geluid van tractoren en machines. Uit de verslagen van Brabants Landschap blijkt dat er tegenwoordig in het hele gebied van de weidevogelgroep Boekel-Venhorst in de meeste jaren geen enkel wulpenlegsel wordt ontdekt. In sommige jaren wordt er nog eentje ontdekt, dat vaak nog niet eens uitkomt ook. Nog wel steeds veel kieviten, al loopt dat aantal ook sterk terug. Maar de wulp is daar al lang een heel grote zeldzaamheid geworden.

Belangstelling voor weidevogels

Door een cursus bij het IVN Laarbeek werd in 2003 mijn belangstelling voor vogels weer gewekt. Hoe kan de biotoop van vogels zo goed mogelijk beschermd worden, is een vraag die in vogelwerkgroep de Ortolaan vaak aan de orde komt. Over weidevogels hadden we het niet zo vaak, omdat de weidevogelbescherming in Laarbeek geen onderdeel is van het IVN, maar van de Stichting Laarbeeks Landschap, een aparte organisatie binnen Laarbeek. In 2020 verschoof mijn belangstelling meer naar weidevogels. Aanleiding waren zorgen over de aanleg van zonneparken in het noordoosten van Laarbeek in het gebied Leek richting Boerdonk. Er waren plannen voor de aanleg van twee zonneparken, van welke er een ook daadwerkelijk is aangelegd. Ik vreesde ongunstige gevolgen voor de toch al zo onder druk staande weidevogels. Samen met het aangrenzende stuk, waarvan de bescherming in handen is van de weidevogelgroep Boerdonk, was het een grote vlakke, waar indertijd nog veel weidevogels broedden.

Op het Laarbeekse stuk is dat intussen nauwelijks nog het geval, maar het zonnepark is hierin niet de enige factor. Ik merkte dat het moeilijk was om concrete gegevens los te krijgen over de weidevogelbescherming. Jaap Wijdenes van Laarbeeks Landschap (ook lid van de Ortolaan en in 2006 vinder van het eerste kievitse van Nederland) verwees mij naar Brabants Landschap. Daar werden de gegevens steeds naar toe gestuurd. Waar zitten nou die weidevogels? Bij een interview met de krant vermijdt Jaap om straatnamen of namen van boeren te noemen, want het jaar daarvoor zijn elf kievitsnesten gestroopt. En ook Fien Oost van Brabants Landschap is achterdochtig. Zeker als ze merkt dat ik zelf niet betrokken ben bij de weidevogelbescherming. Ze stelt de vraag waarom ik dat niet doe, als ik inderdaad zo betrokken ben als ik zeg te zijn. Daar weet ik niet zo'n goed antwoord op te geven. Maar geleidelijk aan begon ik te denken: waarom begin ik er niet eens aan? En zo sloot ik mij op mijn oude dag in 2024 aan bij de weidevogelbescherming Laarbeek.

vooral in Mariahout

Cor Peters

Enorme achteruitgang

Ik ben in dat jaar enkele keren mee geweest met de groep Lieshout. Laarbeek is in vier ondergroepen verdeeld. Vroeger werd er ook in Aarle-Rixtel gelopen, maar daar zijn bijna geen weidevogels meer. Geleidelijk aan drong het besef tot mij door dat er een enorme achteruitgang gaande was. Bernadette Vervoort, de coördinatrice van de groep Lieshout, vertelde dat het vooral na 2019 veel minder was geworden. In die tijd maakte Leo van den Heuvel hele mooie foto's van het weidevogelgebeuren. Het was een aarzelend begin van mij in 2024. Het weer was vaak heel slecht. De velden waren nat en deels onbegaanbaar. En ik was ook nog eens in de tweede helft van april op vakantie. En de tweede helft van april is een heel belangrijke tijd, heb ik intussen geleerd.

Maar ik vond toch voor het eerst een Kievitlegsels, en hoe meer mensen er mee doen, hoe gemakkelijker je langs elkaar lopend de nesten kunt vinden. We waren met zijn drieën of vieren. Het resultaat was niet geweldig, slechts enkele Kievitlegsels, wel met de aantekening dat in het gebied van de waterleidingmaatschappij niet werd gelopen, omdat dat land toch niet werd bewerkt. Het doel was om de legsels te markeren, zodat de boer eromheen kan werken. Omdat de Lieshoutse groep in 2025 ging lopen op een dag dat ik niet kan, probeerde ik mij bij een andere groep aan te sluiten. Op 20 maart liep ik mee met de groep van Harrie van den Biggelaar, die tussen Lieshout en Beek en Donk actief is. We liepen hier met 7 mensen, dus deze groep was groot genoeg. Kon ik mij nog bij een andere groep aansluiten?

De eerste dag al twee wulpen

Toen hoorde ik dat de groep Mariahout nog wel hulp kon gebruiken. En ik hoorde nog iets: er zitten daar nog wulpen en grutto's. Ik kon mijn oren niet geloven. Op 2 april sloot ik mij voor het eerst aan bij de groep Mariahout. Om 1 uur wordt er begonnen bij het huis van Jan Bijnen. Het was al de derde keer dat ze liepen, en Jos van de Kam was eind februari al eens bij de velden geweest. Het bijzondere van de groep Mariahout is de enorme oppervlakte die wordt bestreken. Jos van den Heuvel vond dat eigenlijk alle velden van Mariahout zouden moeten worden doorlopen, maar we kwamen 'n heel eind in de buurt. Richting Lieshout, Breugel, Nijnsel, Zijtaart, Keldonk, en Beek en Donk. Het ging alle kanten uit, ook dichtbij de bebouwde kom. Wat schitterend. En op die eerste dag zag ik in de verte twee wulpen. Dus ze waren nog steeds aanwezig in het Brabantse land. Ook scholeksters en Kieviten. En ineens hoorde ik de veldleeuwerik, en er waren er wel drie of vier. Ongelooflijk. Verder vlogen er 10 watersnippen op, zomaar uit het veld. En er was nog een wulp te horen.

Meer dan vijf uur in de hete zon

In de weken hierna deden we telkens nieuwe ontdekkingen, maar je moest er wel wat voor doen. Ik ben op zo'n donderdagmiddag wel eens meer dan vijf uur in de hete zon buiten geweest. Eerst van Beek en Donk naar Mariahout fietsen, dan naar al die afzonderlijke gebieden, ik meestal met de fiets, Jos van den Heuvel (neef van de overleden bovengenoemde natuurfotograaf van het IVN Leo van den Heuvel) en Hans van den Heuvel (broer van Leo) ook met de fiets, Jan Bijnen, Jos van de Kam en Nic Luijben meestal met de auto.

Over naamloze zandweggetjes fietsen tussen stoffige velden in, lopen over ongelijke aardappelvelden, struinen over de veel egalere maïsvelden, soms ook banjeren over zwaar bemeste percelen, of door hoog grasland. Je had op zo'n middag allerlei soorten beweging, je zat in deze droge tijden na afloop helemaal onder het stof en een douche was echt wel nodig. Intussen opletten, dat je de beginnende aardappelplanten en maïsplanten niet kapot trapt en vooral letten op de Kievitlegsels en andere legsels.

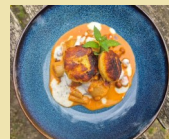

Wordt vervolgd

Plantaardig koken met Marrit

Aloo Tikki Chaat

In mijn allereerste kookrubriek heb ik al verteld over de gezondheidsvoordelen van kikkererwten. Toch ga ik er nog wat over schrijven, zo geweldig zijn deze peulvruchten! Kikkererwten zijn rijk aan vezels en eiwitten. Maar ze bevatten ook veel vitamines en mineralen. Zo zijn ze rijk aan B11, ofwel foliumzuur. In 100 gram kikkererwten zit maar liefst 22% van je ADH! Ook fosfor (10%), ijzer (22%), koper (30%), magnesium (14%), kalium (8%) en calcium (5%) zijn ruim aanwezig in kikkererwten. Een perfecte aanvulling op je voeding dus.

Aardappelkoekjes met kikkererwtencurry

Onlangs was ik in een Indiaas restaurant in Eindhoven. Er hing een echte "Bollywood"-sfeer, met blauwe verlichting, een spiegelplafond, felgekleurde kussens en uiteraard de kenmerkende muziek. Bij zo'n uitje horen ook traditionele gerechten. Ik koos voor Aloo Tikki Chaat, ofwel aardappelkoekjes met kikkererwtencurry. Klinkt als een rare combinatie, niet? Toch is het ontzettend lekker en een populaire street snack in India. Romige kikkererwtencurry, het liefst met bruine of zwarte kikkererwten, die je kunt kopen bij de toko. Daarop kruidige aardappelkoekjes en geserveerd met een frisse dressing van plantaardige yoghurt en koriander. Ideaal als voorgerecht of, met rijst of naan, als hoofdgerecht.

Vul de curry voor een volledige maaltijd gerust aan met extra groenten, zoals gebakken courgette, aubergine, bloemkool, of, zoals op de foto, met gesmoorde witlof. Of maak er een echt feestje van en maak er een losse groentecurry bij.

Zo maak je aloo tikki chaat voor vier personen

Aardappelkoekjes

6 gekookte iets kruimige aardappelen, afgekoeld

1 kleine rode ui, gesnipperd

Specerijen: 1 theelepel gemalen korianderzaad en 1 theelepel gemalen komijnzaad

1 eetlepel gehakte koriander

Halve groene peper, fijngehakt (optioneel)

1 theelepel kikkererwtenmeel (besan)

Prak de aardappelen grof, er mogen nog stukken in zitten, en meng met ui, koriander, peper, specerijen, besan en een beetje zout. Maak er koekjes van en laat deze rusten.

Yoghurtsaus

100ml plantaardige yoghurt (bijv Alpro Nature)

1 tl amchoor (mangopoeder), te vervangen door een 0,5tl sumak of een beetje citroensap

1 el fijngesneden koriander

Snuffje zout

Roer de ingrediënten samen tot een saus

Curry

300 gram bruine of zwarte kikkererwten (of gewone), in blik, afgegoten en afgespoeld

2 el olie (zonnebloem, koolzaad)

Ongeveer 10 curryblaadjes

1 tl komijnpoeder

1tl korianderpoeder

0,5-1 tl chilipoeder naar smaak

0,25 tl kurkumapoeder

1 ui, gesneden

2 knoflooktenen, fijngesneden

1 el geraspte gember

1-2 groene chilipepers naar smaak

1 grote of 2 middelgrote tomaten, in blokjes

150 ml kokosmelk

Zout

0,5 tl garam masala

Wat fijngehakte koriander

Verwarm olie in een grote koekenpan of hapjespan. Voeg ui, curryblaadjes, komijnpoeder, korianderpoeder, chilipoeder en kurkuma toe. Bak de uien zacht en glazig. Voeg knoflook en gember toe en de groene chilipepers. Bak een halve minuut, voeg dan tomaat toe. Meng goed en voeg kokosroom toe. Voeg ook de kikkererwten en ongeveer 200ml water erbij. Breng op smaak met zout, laat nog een paar minuten koken, tot de saus een goede consistentie heeft.

Bak de aardappelkoekjes in een koekenpan met een klein beetje olie, tot goudbruin en knapperig.

Serveer het geheel door eerst een laag curry in een diepe schaal te doen, daarop de garam masala en koriander te strooien, daarop wat yoghurtsaus te gieten en daarop de aardappelkoekjes te leggen. Serveer direct.

kookworkshop

Op 17 oktober is er weer een kookworkshop Plantaardig koken. Deze keer gaan we aan de slag met tofu. Ja, dat saai, smaakloze witte blok gemaakt van soja.

Tofu heeft van zichzelf geen uitgesproken smaak inderdaad. Maar het is ontzettend veelzijdig en ook nog eens heel gezond. Wat je er allemaal mee kunt en in welke vormen het te koop is, leer je tijdens deze bijeenkomst. En uiteraard hebben we een paar smakelijke recepten, die we gaan maken en proeven.

Waar: De Bimd

Wanneer: vrijdag 17 oktober van 14.00 tot 16.30 uur

Prijs: 12,50 euro per persoon. (een week vooraf via betaalverzoek te voldoen ivm inkopen)

Aanmelden: koken@ivnlaarbeek.nl

Beleef de natuur

Lezingen in De Bimd

Donderdag 18 september 2025
"Diersporen, hoe herken je die?"
door Froukje van Gastel

Uitgebreide informatie in de vorige Bimd, 48-2 pagina 19

Donderdag 16 oktober 2025
"Europese roofvogels en uilen"
door Theo van de Mortel

Theo, van de Mortel, geboren in 1945 te Assten-Heusden, woonachtig in Someren-Eind, is al zijn hele leven een vogel- en natuurman. Sinds 1967 doet hij als ornitholoog onderzoek naar het gedrag en leefwijzen van vogels in de natuur.

In 1970 werd hij gecertificeerd vogelringer van het Vogeltrekstation en het Nederlands Instituut voor Ecologie te Wageningen, medewerker SOVON-vogelonderzoek Nederland in het belang voor wetenschappelijke doelstellingen. Vanaf 2006 fotografeert hij alles in de natuur. Hij heeft veel bijzondere vogels gefotografeerd, en daarvan 34 boeken gemaakt.

Theo is een zeer gewaardeerde spreker bij Vogelverenigingen in de regio door zijn enorme kennis van vogels in de vrije natuur, zijn prachtige collectie foto's en zijn diaserie over Europese roofvogels en uilen en de klapekster.

De lezing duurt ongeveer anderhalf uur en is gratis toegankelijk. Iedereen die van natuur en vogels houdt, is van harte welkom.

Donderdag 20 november 2025
"De Peelrandbreuk"

door Dick van der Star en Theo van de Mortel

Begin mei van dit jaar werd bij Aarle-Rixtel een kleine aardbeving gemeten. Het ging om een beving van 1,8 op de schaal van Richter. De kans dat bewoners van Aarle-Rixtel deze aardbeving gevoeld hebben is echter niet heel erg groot. De aardbeving zou te maken hebben met de ligging van de Peelrandbreuk.

De Peelrandbreuk is een geologische breuk die zijn naam dankt aan het gebied de Peel. De breuk loopt in Nederland grofweg van Roermond via de Peel naar Oss en scheidt de hoger

gelegen Peelhorst van de langzaam naar beneden zakkende Roerdaalslenk, waar ook Aarle-Rixtel in ligt. Langs de breuk komen ook zwaardere aardbevingen voor, zoals bij Uden in 1932 en bij Roermond in 1992.

Maar waar loopt de Peelrandbreuk nou precies en wat voor effect heeft de breuk op het landschap in onze omgeving? Kun je dat ook echt zien of is de breuk alleen verborgen onder de grond? En hoe zit dit nu met aardbevingen rond deze breuk? Antwoorden op deze en andere vragen komen aan bod tijdens deze lezing.

Theo van de Mortel is sociaal geograaf, voorheen leraar aardrijkskunde en coauteur van het boek *'Breuken in het land van Peel en Maas'*.

Dick van der Star is voor Natuur- en Milieucentrum de Ossenbeemd in Deurne contactpersoon voor de Peelrandbreuk en gastheer van het Landschap Geopark Peelhorst en Maasvallei.

Bever bij landgoed Eyckenlust

Tijdens een wandeling rond het kasteel Eyckenlust hoorde mijn dochter een apart geluid in het water. Ze keek snel waar het vandaan kwam en plotseling zag ze het water bewegen. Daar verscheen een bever boven het water uit.

Ze pakte snel haar telefoon en maakte een filmpje ervan. Zie [hier](#) een foto van het filmpje. De bever was weer snel uit het zicht. Jammer, geen foto van de bever zelf, wel een foto van sporen van de bever langs de Beekse waterloop.

Henk Verbruggen

Ook op het **Gulden Land** zijn de afgelopen maand beversporen ontdekt. Henk stuurde ons onderstaande foto.

Agenda

Publiekswandelingen Natuurtuin De Bimd

Iedere **vierde zondag van de maand** is er een wandeling in IVN Natuurtuin de Bimd.

Aanvang 9.30 uur

Duur ongeveer 2 uur, na afloop gratis koffie of thee.

Vrijwillige bijdrage wordt op prijs gesteld voor onderhoud van de natuurtuin en de wandelroutes.

Zondag 28 september 2025

Zondag 26 oktober 2025

Zondag 23 november 2025

Activiteit voor leden

Zondag 21 december 2025 Jaarafsluiting 2025

Tijdstip: 10.30 -12.30

Plaats: IVN-gebouw De Bimd

Activiteiten voor iedereen

Zaterdag 25 oktober 2025 Nacht van de nacht

Waar en tijdstip worden nog bekendgemaakt

"Kleine Dommel, levensader voor Oost-Brabant"

Documentairefilm van 100 minuten

Waar: Ons Tejater, Dorpshuis Lieshout
Grotenhof 2, 5737 CB Lieshout

Wanneer: Vrijdag 26 september 2025

Aanvang: 19.30 uur

Wanneer: Donderdag 23 oktober 2025

Aanvang: 14.00 uur

Kosten: € 6,00 per persoon

Meer informatie op pagina 2 van dit blad.

Lezingen in De Bimd

Tijd: Donderdag van 20.00 - 22.00 uur

IVN-gebouw De Bimd, Beekseweg 3, 5735 CB Aarle-Rixtel

Donderdag 18 september 2025

"Diersporen, hoe herken je die?"

Lezing door Froukje van Gastel

Donderdag 16 oktober 2025

"Europese roofvogels en uilen"

Lezing door Theo van de Mortel

Donderdag 20 november 2025

"De Peelrandbreuk"

Lezing door Dick van der Star en
Theo van de Mortel (*een andere*)

Publiekswandelingen

Zondag 21 september 2025 'De Hort op'-wandeling
Doorstapwandeling van 7,5 km vanaf Mosbulten, langs Torrenven en Vossenbergrven, Mariahoutse bossen
(honden niet toegestaan)

Tijdstip: 10.00 - 12.00 uur

Vertrek: Parkeerterrein Haverven / Mosbulten
Olen, 5674 PJ Nuenen

Gidsen: Monique Smit, Giel Jacobs

Zondag 12 oktober 2025 Grotelse heide
Paddenstoelenwandeling

Tijdstip: 10.00 - 12.00 uur

Vertrek: Parkeerplaats naast Grotel's Genieten
Grotel 5, 5761 RA Bakel

Gidsen: Dieny van den Heuvel, Antoinette van Bree
Marjolein Linssen, Giel Jacobs

Zondag 9 november 2025 De Biezen
Landschapswandeling, waterhuishouding en beheer

Tijdstip: 10.00 - 12.00 uur

Vertrek: Woning Biezen 5, 5735 SM Aarle-Rixtel
Gidsen: Henk van Beek, Henk van Zundert

Donderdag 20 nov 2025 De Hort op: Blubbertrappen
Wandeling over het Laarzenpad in het Gulden Land

Tijdstip: 10.00 - 12.00 uur

Vertrek: Tuincentrum d'n Heikant
Bakelseweg 1, 5735 SC Aarle-Rixtel

Zondag 14 december 2025 Gulden Land
Herontwikkeling natuurgebied tussen de Kop van Aarle en Helmond-Noord, water, cultuurhistorie en recreatie

Vertrek: Tuincentrum d'n Heikant

Bakelseweg 1, 5735 SC Aarle-Rixtel
Gidsen: Gerrit Post, Monique Smit, Giel Jacobs

